

maken. Hij kon met behoorlijke power een horizontale streep zetten, maar dat is fysiek onmogelijk als het doek zo enorm breed is." Ophuis moest zijn sneeuw in vele lagen opspuiten. Hij was er een klein jaar mee bezig. Er hangen nog twee grote schilderijen bij galerie Upstream, naast een reeks kleinere werken met bloemen, schedsels en portretten van bekende schrijvers als Varlam Salomon. Deze Russische dissident schreef *Berichten uit Kolyma*, een verslag van zijn verblijf in de werkcampen van de Goelag. "Hij dacht tijdens de treinreis terug naar huis dat hij het zou zeggen, daarom heeft hij alles opgeschreven."

Geweld en leed

Iets vastleggen opdat we niet vergeten. Dat lijkt ook een motivatie voor Ophuis, die als 'chroniqueur van gruwelijkheden' vaak historische on-

'Ik snap de impuls wel als mensen woedend worden, maar ik vind het vrij gemakzuchtig'

• **Theater Het Reuzigt, Polen juli 1943** is een van de werken uit een serie op basis van het boek van Primo Levi.

• **De wachpost van Srebrenica, Bosnië in Herzegovina 2005, 2020.** FOTOS LPSTREAM GALLERY

derwerpen vol geweld en leed aanschijf. Het leven in concentratiekampen, misdragen, moorden en verkrachtingen. Zijn werk werd verwijderd uit tentoonstellingen, hem werd sensatiezucht verweten.

"Soms zeiden mensen dat ik mij als niet-jood niet mag verhouden tot de Tweede Wereldoorlog. Zo'n gesprek wordt vrij zinloos, want ik kan niet tegen zo'n argument op. Behalve dat ik het vanzelfsprekend vind dat je verhalen doorvertelt. Dat is eigen aan de mens."

"Ik vind het ook jammer dat het dan nog steeds niet gaat over wat we zien. Als je degene die het gemaakt heeft niet vertrouwt, hoef je je ook niet te verhouden tot het beeld. Ik snap de impuls wel als mensen woedend worden, maar ik vind het vrij gemakzuchtig. Uiteindelijk gaat het toch om het beeld dat beoogd moet worden, niet de maker."

Bij Upstream concentreert hij zich nu op trauma's. Naast de val van Srebrenica verbeeldt Ophuis slachtoffers van de concentratiekampen in de Tweede Wereldoorlog en een Egyptische gevangenis.

Ophuis maakt zijn schilderijen inderdaad tegen het vergeten. "Al zijn er meerdere motieven. Frustratie, kwaadheid, inlevingsvermogen. Soms wil je iets meer voelen door het te schilderen, door het emotioneel te maken. Ik ben getreuterd, gefascineerd en ik lees me in. Dan komen de ideeën in me op. Maar ik wil niet moraliseren."

In het schilderij *Gevangenis, Egypte 2015* wordt een politieke gevangene vastgebonden in een cel waar geen ruimte is om te staan. "Hij wordt bijna liefdevol vastgebonden door zijn gevangenisbewaarder. Het lijkt of die bijna zijn excuses aanbiedt, zich verontschuldigt voor zijn positie."

Het inzicht wat hij wilde doen als kunstenaar brak door toen hij rond 1990 als student op de Rietveld Academie tijdens een bezoek aan het Louvre in Parijs op in ons stond met *Het veld van de Medusa* (1818-19) van Théodore Géricault. Het schilderij maakte een verpletterende indruk op hem. Géricault deed verslag van een recente scheepsramp waarbij een deel van de opvarenden op een vlot terechtwam, wat leidde tot hongers, moord en kannibalisme.

Géricault ging voor hij het schilderde als een moderne ontwerper te werk. Hij sprak met overlevenden, bestudeerde dode huid in een lijkhuis, haarde modellen in en maakte een kopie van het vlot. "Toen ik dat schilderij zag, wist ik dat is wat ik wil."

Na de academie stroomde de actualiteit zijn werk binnen. "Tijdens de academie was het genoeg om naakte figuren te schilderen, maar daarna wilde ik meer contact maken met de maatschappij. De oorlog in voormalig Joegoslavië brak uit en toen dacht ik: het is veel spannender en je hebt meer binding met de maatschappij als de figuren een spijkerbroek aanhebben en een kassajakov vasthouden."

Voorjaarsbloemen

Dat lukte, al was dat contact niet altijd even hartelijk. Vooral Ophuis' schilderijen over de leven in de naziconcentratiekampen waren zeer confronterend. Hij liet slachtoffers van de Holocaust ook daer zijn van gruwelijkheden.

Zijn recente schilderijen zijn wat milder en gaan vooral over de traumatische gevolgen van gruwelijke gebeurtenissen. Zo schilderde hij schedsels van mannen die tijdens de oorlogen in Irak zijn gedood. Op een ander doek zijn drie kampgevangenen uit de Tweede Wereldoorlog afgebeeld. "Dit speelt zich af nadat ze bevrijd zijn. Primo Levi heeft in zijn boek *Het reuzigt* beschreven dat hij door de Russen bevrijd wordt en met een aantal andere gevangenen via Oost-Europa terugkeert naar Turijn. Hij kreeg nieuwe kleren, maar heeft zijn kampkleding altijd bewaard."

Levi beschrijft dat af en toe theatervoorstellingen werden georganiseerd waar gezongen en gedanst werd en waar mensen gedachten voordroegen. Daar wilde ik iets mee doen. Die vrouw probeert op te klimmen uit het trauma. Ze heeft bloemen in haar handen, voorjaarsbloemen, als symbool voor een nieuw begin. Toch staat ze heel wankeel op de trap en kijkt ze enigzins verstuift. Ze weet niet hoe de toekomst eruit gaat zien. De twee mannen zijn ook nog niet in staat om iemand te vertrouwen."

Shedul Al Wirsada Be Hadeef? by Ronald Ophuis: Upstream Gallery, Kloveniersburgwal 96, 1/m/12/10.